

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Den 1. januar 1992 hjemtog det daværende hjemmestyre veterinær- og fødevareområdet, herunder kontrol med levnedsmidler til hjemmemarkedet samt kontrol og overvågning af zoonoser, der på daværende tidspunkt lå under Sundhedsministeriet i Danmark.

Den 1. januar 1992 trådte en ny lov om sundhedsvæsenet i Grønland i kraft. Samtidig ophævede man den daværende lov om sundhedsvæsenet for Grønland, som var hovedloven for al kontrol med fødevarer og zoonoser i Grønland. I loven fra 1992 fremgik det, at gældende lovgivning ved lovens ikrafttræden skulle forblive i kraft, indtil den blev ophævet af regler, udstedt af Grønlands Hjemmestyre.

I 1993 blev Landstingsforordning nr. 17 af 28. oktober om kontrol med levnedsmidler og zoonoser vedtaget. Forordningen blev udstedt med hjemmel i Lov om sundhedsvæsenet i Grønland, hvori der fandtes hjemmel til at fastsætte regler om levnedsmiddelhygiejne.

Zoonosebekæmpelse og overvågning er grønlandsk ansvarsområde, hvorfor Inatsisartut og Naalakkersuisut er ansvarlig for udarbejdelse af regler om dette område. Landslægeembedet har ansvaret for overvågningen af folkesundheden, diagnostik og behandling af infektioner hos mennesker. Veterinær- og Fødevaremyndigheden har ansvaret for overvågning og bekæmpelse af zoonoser og zoonotisk agens.

Ansvaret for zoo-sanitære forhold påhviler Miljø- og Fødevareministeriet. Zoo-sanitære forhold er således omfattet af Lov nr. 814 af 21. december 1988 om husdyrsygdomme, som blev sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning af 18. december 1991. Det er stadigvæk den danske regering, som er ansvarlig for udarbejdelse af regler om husdyrsygdomme, undtaget zoonotiske husdyrsygdomme. De nuværende regler findes i anordning nr. 554 af 8. juni 2004 om ikrafttræden for Grønland af lov om sygdomme og infektioner hos dyr samt dertilhørende bekendtgørelser, som er sat i kraft for Grønland.

Zoonoser vedrører ikke kun bakterier og sygdomme i fødevarer, men også andre former for sygdomme, såsom rabies og lignende som ikke forekommer i fødevarer. For at sikre en mere klar lovgivning på zoonoseområdet, har det derfor været nødvendigt at udskille bestemmelserne om zoonoser. Dette vil på sigt skabe et bedre overblik over den lovgivning der gælder for fødevarer, fødevarevirksomheder og zoonoser.

Baggrunden for denne lovændring er, at beskyttelsen af mennesker mod sygdomme og infektioner, der direkte eller indirekte kan overføres mellem dyr og mennesker (zoonoser), er af meget stor betydning for de nationale erhverv.

Det antages at mange tilfælde, hvor mennesker er blevet smittet med en sygdom eller en infektion fra dyr eller fødevarer aldrig rapporteres, og det er derfor ikke muligt at give et fuldstændigt billede af hvor mange tilfælde og hvilke zoonoser, der er tale om.

Dette kan skyldes, at folk ikke går til lægen med deres symptomer medmindre det bliver meget alvorligt eller er af vedvarende karakter. Håndtering og udredning af udbrud sker bedst ved et samarbejde mellem sundheds- og fødevaremyndigheder. I praksis sker dette ved at sundhedsvæsenet og institutioner anmelder mistænkelige tilfælde af fødevarerinfektioner til embedslægen for at sikre en mikrobiologisk diagnose, da dette er en betingelse for at finde frem til smitekilden.

Husdyrbrug og afsætning af produkter er en vigtig indkomstkilde for landmændene, jægerne og fiskerne. For at sikre en rationel udvikling på disse områder, må der gennemføres en revidering af reglerne omkring bekæmpelse og overvågning af zoonoser, der tager sigte på at beskytte og højne menneskers og dyrs sundhed i Grønland.

Zoonoser der kan overføres via fødevarer, kan medføre menneskelige lidelser og økonomiske tab for fødevarerproducenterne og fødevarerindustrien. Zoonoser der overføres via andre kilder end fødevarer, navnlig via vildtlevende dyr og selskabsdyr, er også et problem der må tages højde for.

Generelt skal en kommende bekæmpelse af zoonoser i fødevarer omfatte hele fødevarekæden, det vil sige fra ”jord/fjord/fjeld til bord”. Dog er det for visse zoonoser og zoonotiske agens nødvendigt at fastsætte særlige krav til bekæmpelsen og indgriben i de situationer hvor der er sket udbrud, såsom udbrud af rabies.

Hovedansvaret for fødevarsikkerheden på nationalt plan ligger hos fødevarervirksomhederne og primærproducenterne. Det vil derfor være af afgørende betydning at sikre, at dyr ved fornyelse af besætninger kommer fra flokke eller besætninger, som har været underkastet bekæmpelsesforanstaltninger i overensstemmelse med zoonoselovgivningen.

2. Hovedpunkter i forslaget

Lovforslaget er en gennemgribende fornyelse af lovgivningen på veterinær- og fødevarerområdet, således at lovgivningen både indholdsmæssigt og sprogligt bliver mere tidssvarende.

Lovforslaget hovedformål er at:

- forebygge udbrud af zoonoser,

- sikre at der findes de nødvendige bekæmpelsesmetoder,
- beskytte forbrugerne mod smitte med bakterier eller sygdomme fra dyr
- sikre effektiv overvågning af zoonoser,
- sikre grundlaget for en effektiv, sammenhængende og ensartet kontrol med zoonoser, herunder vaccinationsmuligheder mod f.eks. rabies, og
- sikre tilstrækkelig offentlighed omkring zoonoser og eventuelle udbrud.

Der er i lovforslaget lagt stor vægt på, at loven skal fastsætte overordnede rammer, mens fastsættelse af nærmere regler kan ske i bekendtgørelsesform. Loven indeholder derfor hjemmel til at Naalakkersuisut senere kan udstede nærmere regler. Lovforslaget tilsigter at bibeholde en fleksibel lovramme for udstedelse af regler i bekendtgørelsesform, der kan udgøre grundlaget for et tidssvarende regelsæt på zoonoseområdet.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Det øgede fokussom en adskillelse af de to lovområder, fødevarer og zoonoser, vil medføre, vurderes kun at medføre minimale økonomiske konsekvenser for det offentlige.

Der vil være administrative konsekvenser ved udarbejdelse af bekendtgørelser vedrørende bekæmpelsesplaner. Disse omkostninger vil være minimale, da der er tale om en nøje planlagt lovrevidering, som tidligere har været en del af revideringen af fødevarerloven.

Lovforslaget medfører umiddelbart at det administrativt skal vurderes, hvorvidt der er et behov for at indføre yderligere regler end de gældende, og om der skal foretages en revidering af eksisterende regler. Der vil således som følge heraf kunne påregnes mindre økonomiske og administrative konsekvenser for Selvstyret. Meromkostningerne vil være minimale, da der allerede på nuværende tidspunkt er udarbejdet bekendtgørelser med regler om bekæmpelse af rabies og trikiner. Endvidere er der på administrativt plan taget højde for, at der som følge af denne lovs ikrafttræden skal udarbejdes tilhørende bekendtgørelser.

Der må påregnes en videreførelse af minimale administrative omkostninger for det offentlige, i forbindelse med udarbejdelse af information til borgerne om udbruddet, og hvordan de skal forholde sig. Dette er dog allerede i dag en del af den administrative praksis ved zoonoseudbrud, og det vurderes derfor ikke at ville medføre yderligere administrative omkostninger end der er afsat på nuværende tidspunkt.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget forventes ikke at medføre økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet. Der er som tidligere nævnt i hovedtræk tale om en lov, hvor de overordnede rammer på zoonoseområdet bliver fastsat med mulighed for nærmere fastsættelse af krav i bekendtgørelsesform.

5 Konsekvenser for miljø, natur og folkesundhed

Forslaget indebærer ingen konsekvenser for naturen, miljøet eller folkesundheden

6. Konsekvenser for borgerne

Forslaget indebærer ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for borgerne.

7. Andre væsentlige konsekvenser

Forslaget har ingen andre væsentlige konsekvenser.

8. Høring af myndigheder, organisationer mv.

8.1 Liste over høringsparter

Lovforslaget har i perioden fra den 29. maj. til 1. juli 2015 været sendt i høring hos følgende:

- Formandens Departement,
- Departementet for Sundhed,
- Departementet for Boliger, Byggeri og Infrastruktur,
- Finansdepartementet,
- Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet,
- Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel,
- Departementet for Uddannelse, Kultur, Forskning og Kirke,
- Departementet for Familie, Ligestilling og Sociale Anliggender,
- Råstofdepartementet,
- Udenrigsdepartementet,
- Forbruger- og Konkurrencestyrelsen,
- Landslægeembedet,
- Rigsombudsmanden i Grønland,
- KANUKOKA,
- KANUNUPE,
- kommunerne,
- NUSUKA,
- KNAPK,
- Grønlands Erhverv (GE),
- SIK,
- KNI,
- Pisiffik,
- De Grønlandske Brugser,
- Fødevarestyrelsen,
- Levnedsmiddelskolen INUILI,
- KNI,
- Pilersuisoq,
- Neqi A/S,
- SPS (fåreholderforeningen), og

- Kamikbutikkerne ved Erik Brogård.

Efter høringsfristens udløb er der indkommet høringssvar fra:

- Grønlands Erhverv (GE)
- Departementet for Finanser (AN)
- Landslægeembedet
- Forbruger- og Konkurrencestyrelsen
- KANUKOKA
- Politimesteren i Grønland
- KNI
- Departementet for Byggeri, Bolig og Infrastruktur
- Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet
- Fødevarestyrelsen (FVST)
- Departementet for Sundhed
- Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel (ISNN)
- KNAPK

Nedenfor er en gennemgang af høringssvar, og hvilke ændringer de har givet anledning til.

8.2 Grønlands Erhverv (GE)

Grønlands Erhverv (GE) støtter op om den større fokus på bekæmpelse af zoonoser og zoonotiske agens. GE anmoder desuden om, at fremtidige regler der udarbejdes med hjemmel i nærværende lovforslag, kommer i høring hos GE.

GE fremhæver desuden forslaget § 10, og fremsætter, at paragraffens to sidste bemærkninger bør udgå, således at det klart fremgår, at en retskendelse skal indhentes i alle tilfælde hvor myndighederne vil have adgang til private hjem, af hensyn til principperne om boligens ukrænkelighed.

Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug (APNN) fastholder fortsat, at tilsynsmyndigheden skal have adgang til de steder nævnt i § 10, for at kunne føre den mest optimale kontrol på området. APNN giver dog GE medhold i, at bemærkningerne til § 10 skal præciseres yderligere for at angive de situationer hvor der kan tiltvinges adgang til et lokale uden retskendelse, herunder med inddragelse af proportionalitetsprincippet og vurderingen af om øjemedet forspildes, hvis der ikke gribes ind øjeblikkeligt. APNN har foretaget ændringer i bemærkningerne til § 10, for at imødekomme disse hensyn.

8.3 Finansdepartementet (AN)

AN fremfører, at man forventer at APNN finansierer merudgifter ifølge loven indenfor sit eget budget. AN har ikke yderligere bemærkninger til lovforslaget.

APNN forventer at holde eventuelle administrative merudgifter inden for eget budget. Der er dog altid en risiko for udbrud af smitsomme zoonoser, og bekæmpelse af disse vil potentielt overstige APNNs budget, alt efter hvor omfattende et udbrud der er tale om. For tiden vurderes denne risiko dog til at være lav.

8.4 Landslægeembedet

Landslægeembedet fremfører i deres høringssvar, at man finder det ønskeligt, at der i loven gøres opmærksom på ansvarsfordelingen og samarbejdsforpligtelsen mellem Veterinær- og Fødevarermyndigheden og Landslægeembedet. APNN har foretaget ændringer i lovens bemærkninger i henhold til dette.

8.5 Forbruger- og Konkurrencestyrelsen

Forbruger- og Konkurrencestyrelsen mener, at der bør gives forbrugerne en specifik klageadgang i § 11, stk. 2, idet Forbruger- og Konkurrencestyrelsen på nuværende tidspunkt allerede varetager en række tilsynsopgaver på fødevarerområdet. Herudover er der ingen bemærkninger til forslaget.

APNN mener ikke, at en sådan ændring er relevant i forhold til det fremførte, idet der er tale om zoonoser. Der er ikke tale om forbrugere, idet loven retter sig mod producenter af fødevarer, m.v., hvorfor sådan en klageadgang vil være overflødig.

8.6 KANUKOKA

KANUKOKA har fremsendt skrivelse om, at de ikke afgiver høringssvar, og henviser til aftalen mellem Selvstyret og KANUKOKA om at love skal sendes i høring i 5 uger.

8.7 Politimesteren i Grønland

Politiet har afgivet høringssvar. Politiet fremfører blandt andet, at adgangen ifølge forslaget til at meddele påbud og forbud forekommer vid. Politiet mener det bør overvejes, at opregne typeeksempler i loven og tilføje ”med videre”, samt en præcision af til hvem ”krav” ifølge forslaget retter sig mod. Dertil bør det overvejes at indføre, at der skal ske partshøring ifølge loven.

Politiet henleder desuden opmærksomhed på, at der ikke er foreslået hjemmel til at Veterinær- og Fødevarermyndigheden kan destruere varer eller vaccinere eller aflive syge dyr, såfremt

modtageren af et påbud eller forbud ikke retter sig efter dette og situationen kræver øjeblikkelig handling.

Politiet mener også, at §§ 10-13 skal præciseres yderligere, af hensyn til en hensigtsmæssig sanktionering, og for at undgå misforståelse.

APNN erklærer sig enige med Politiets observationer, og har indarbejdet de foreslåede ændringer.

8.8 KNI

KNI har indleveret et samlet høringssvar til både nærværende lovforslag samt til lovforslag om fødevarer for Grønland. KNI fremfører, at regler der måtte udarbejdes med hjemmel i nærværende lovforslag, sendes i høring hos dem. Herudover har KNI ingen yderligere kommentarer hvad angår zoonoser.

8.9 Departementet for Bolig, Bygger og Infrastruktur

Departementet havde ingen kommentarer.

8.10 Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet

Departementet havde ingen kommentarer.

8.11 Fødevarestyrelsen (FVST)

Den danske fødevarestyrelse har afgivet høringssvar, som indeholdt en række kortere kommentarer til loven, herunder en del der går på klarhed i lovens bestemmelser. APNN har implementeret de ændringer FVST har foreslået.

8.12 Departementet for Sundhed

Departementet for Sundhed ønsker en skarpere afgrænsning af ansvaret for overførsel og kontrol af smitte fra dyr mellem Veterinær- og Fødevaremyndigheden. Departementet for Sundhed mener desuden at forslaget definition af zoonoser ikke er korrekt og henviser til WHO's definition af zoonoser.

APNN er fuldt ud enige med WHO's definition af zoonoser. Dog har Departementet for Sundhed i sit høringssvar kun partielt gengivet WHO's definition. Den fulde definition støtter APNNs argumenter, hvorfor APNN vælger ikke at følge Departementet for Sundheds anbefalinger, da de er faktisk forkerte. APNN har ligeledes fulgt den danske fødevarestyrelses beskrivelser på området, hvorefter zoonoser kan smitte direkte fra dyr til

mennesker eller gennem en vektor. Derfor ændres der ikke i definitionen af zoonoser i lovforslaget. Kontrol med, og bekæmpelse af zoonoser er Veterinær- og Fødevarermyndighedens ressortområde.

8.13 Departementet for Erhverv, Arbejdsmarked og Handel

Departementet har enkelte tekst- og forståelsesmæssige rettelser, men i øvrigt ingen kommentarer til lovforslaget. APNN har foretaget de nødvendige rettelser.

8.14 KNAPK

KNAPK er generelt glade for, at der bliver strammet op omkring love om dyrs sygdomme, samt reguleringen af import af dyr som ikke er hjemmehørende i Grønland. KNAPK mener dog, at hvis der med lovforslaget menes, at den grønlandske befolkning kan få sygdomme af at spise traditionel grønlandsk mad, bør man i dette tilfælde foretage undersøgelser for at bevise dette, førend man strammer op om lovgivningen.

Denne lov er møntet på alle fødevarer der tilvirkes og produceres i landet. Det er et veldokumenteret faktum, at zoonoser og zoonotisk agens kan smitte gennem parasitter og vira i fødevarer og mellem dyr og mennesker, hvorfor APNN ikke anser det for nødvendigt yderligere at udrede dette forhold.

Bemærkninger til forslaget enkelte bestemmelser

Til kapitel 1

Lovens anvendelsesområde

I kapitel 1 fastlægges lovforslagets anvendelsesområde. Baggrunden for forslaget er at sikre beskyttelsen af menneskers sundhed mod smitte fra dyr ved at give hjemmel til udarbejdelse af bekæmpelsesplaner mod zoonoser og zoonotiske agens, og foranstaltninger til at bekæmpe zoonoseudbrud. Kapitlet indeholder en afgrænsning af lovforslagets område, f.eks. finder loven ikke anvendelse ved zoo-sanitære forhold.

Til § 1

Denne bestemmelse er ny i forhold til gældende lovgivning, og opstiller områderne for lovens anvendelse.

Til stk. 1

Til nr. 1

Loven omfatter i det væsentligste zoonoser og zoonotiske agens.

Til nr. 2

Reguleringen af import af invasive arter er et forholdsvist nyt retsområde, og der findes ikke tilsvarende lovgivning i Danmark. Det er dog yderst vigtigt at der udstedes nærmere regler for dette område, da mange invasive arter kan sprede zoonoser og zoonotiske agens til ikke blot husdyr, men også Grønlands vildtbestande, hvilket kan have katastrofale følger for både herboende mennesker og dyr.

Til nr. 3

Zoonosebekæmpelse er grønlandsk ansvarsområde, hvorfor Inatsisartut og Naalakkersuisut er ansvarlig for udarbejdelse af regler og bekæmpelsesplaner om dette område.

Til nr. 4

Loven omfatter også bekæmpelsesforanstaltninger til at bekæmpe zoonotiske agens eller zoonoseudbrud.

Til nr. 5

Loven omfatter også kontrol med zoonoser, da det ud fra folkesundhedsmæssige hensyn er vigtigt, at der bliver ført tilsyn og kontrol med sygdomme hos dyr, der kan overføres med fødevarer til mennesker, især i et land som Grønland, hvor dyr er en vigtig del af befolkningens indtægtsgrundlag og føde. Nærmere regler om kontrol kan fastsættes i bekendtgørelsesform, i medfør af loven.

Til stk. 2

Loven omfatter alle former for zoonoser, uanset om de konstateres i fødevarer, primærproducenters dyrehold, kæledyr, eller vildtbestande.

Uden for lovens område falder ansvaret for zoo-sanitære forhold, som påhviler Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Zoo-sanitære forhold er således omfattet af Lov nr. 814 af 21. december 1988 om husdyrsygdomme, sat i kraft for Grønland ved kongelig anordning af 18. december 1991. Det er stadigvæk den danske regering, som er ansvarlig for udarbejdelse af regler om husdyrsygdomme, bortset fra zoonoser. De nuværende regler findes i anordning nr. 554 af 8. juni 2004 om ikrafttræden for Grønland af lov om sygdomme og infektioner hos dyr samt dertilhørende bekendtgørelser, som er sat i kraft for Grønland.

Til kapitel 2 Definitioner

Til § 2

Bestemmelsen definerer nogle generelle begreber, som anvendes i denne lov.

Til nr. 1

Zoonoser er sygdomme, som smitter mellem dyr og mennesker. Nogle af de mest kendte zoonoser er rabies, salmonella og campylobacter. Zoonose-sygdommene forårsages af forskellige typer smitstof, som bakterier, virus, parasitter og såkaldte prioner. Overførsel af zoonoser til mennesker kan ske på forskellige måder. Overførsel af de mest kendte zoonoser, som salmonella og campylobacter, sker hovedsagelig gennem den mad der spises. Visse zoonoser kan også overføres direkte fra dyr til mennesker ved bid eller via en smittebærer som myg. Ofte bliver de smittede dyr ikke selv syge - dette ses blandt andet ved nogle typer af salmonellainfektion i visse dyrearter. I andre og mere sjældne tilfælde af zoonoseudbrud, forekommer det at både dyr og mennesker får alvorlige sygdomme. Det har stor betydning for kontrol og bekæmpelse af en sygdom, at sygdommen er en zoonose. Når en sygdom er zoonotisk, betyder det at sygdommen ikke kan nedkæmpes, ved at den udryddes hos mennesker, idet den kan smitte mennesker fra dyr, der fortsat er smittede.

Til nr. 2

Zoonotiske agens er alle virksomme og aktive biologiske enheder, herunder alle bakterier, vira eller parasitter der kan fremkalde sygdom eller infektion, som smitter mellem dyr og mennesker.

Til nr. 3

Zoo-sanitære forhold er de foranstaltninger, der anvendes til at forebygge, overvåge og udrydde husdyrsygdomme og sørge for sundhedsmæssigt forsvarlige husdyrhold og

landbrugshold samt sundheden i vildtbestande. Herunder kontrol med import og eksport af levende dyr og animalske produkter.

Til nr. 4

Ikke-hjemmehørende, invasive arter, er ikke naturligt hjemmehørende arter, som ved menneskelig hjælp er blevet overflyttet fra deres naturlige levested til et nyt levested som arterne ikke selv ville kunne sprede sig til. Arterne er desuden levedygtige i området, og truer den biologiske mangfoldighed, eller kan have en negativ indvirkning på menneskers sundhed eller samfundsøkonomien.

Til kapitel 3 Myndigheder

Dette kapitel fastsætter den centrale og kompetente myndighed. Det politiske ansvar for zoonosekontrollen er samlet hos Naalakkersuisut og det faglige, administrative ansvar er samlet i Veterinær- og Fødevarermyndigheden i Grønland, som varetager kontrolopgaver vedrørende fødevarer fra fjeld/jord/fjord til bord, samt kontrol- og bekæmpelsesopgaver på det veterinære område.

Til § 3

Til stk. 1

Bestemmelsen fastslår at Veterinær- og Fødevarermyndigheden er den kompetente myndighed til at forvalte loven og føre kontrol og tilsyn i medfør heraf. Se dog stk. 2.

Til stk. 2

Bestemmelsen danner grundlag for ekstern delegation. Naalakkersuisut kan ved ekstern delegation udpege en anden kompetent myndighed end Veterinær- og Fødevarermyndigheden til at varetage opgaver nævnt i stk. 1, f.eks. i tilfælde af at Veterinær- og Fødevarermyndigheden ikke har det fornødne mandskab hertil. Det er imidlertid Veterinær- og Fødevarermyndigheden der har den praktiske erfaring inden for området, hvorfor denne bestemmelses anvendelse må anses for snæver.

Til stk. 3

Oplisting af de opgaver, som den kompetente myndighed har ansvaret for ifølge zoonoselovgivningen.

Til nr. 1

Den kompetente myndighed skal udarbejde planer for bekæmpelse af zoonoser, samt løbende indarbejde ændringer af disse planer, som må vise sig nødvendige, især på baggrund af de

tilvebragte data og resultater. Udarbejdelsen af planer skal være med til at sikre en ensartet og effektiv indsats i bekæmpelsen af zoonoser og zoonotiske agens.

Til nr. 2

Den kompetente myndighed skal indsamle nødvendige data for at kunne foretage en evaluering af en bekæmpelsesplan. For at kunne udarbejde en effektiv plan, skal den kompetente myndighed have adgang og indsigt i alle relevante og nødvendige data.

Til nr. 3 og nr. 4

Den kompetente myndighed skal udføre regelmæssig kontrol i de fødevarevirksomheder der er godkendt til salg på hjemmemarkedet. Dette skyldes at alle råvarer i større eller mindre grad indeholder bakterier, der kan ødelægge fødevarerne og forårsage sygdom hos forbrugeren. Jo mere fødevarerne håndteres, des mere kræver det at hygiejnen er i orden, da en god hygiejne er med til at forhindre videreudvikling af bakterierne og smitte til andre fødevarer eller i værste fald forbrugerne.

Der skal ligeledes udføres regelmæssig kontrol med landbruget og dyrehold, med henblik på at forebygge sygdom hos forbrugerne.

Til stk. 4

Bestemmelsen indeholder en oplysningspligt for fødevarevirksomheder og primærproducenter.

Til kapitel 4

Ikke-hjemmehørende, invasive arter

Til § 4

Denne bestemmelse er ny, og åbner mulighed for, at Naalakkersuisut kan udstede nærmere regler om reguleringen af importen af ikke-hjemmehørende, invasive arter. Disse arter kan blandt andet være kakerlakker, rotter, fårekylinger og mus. Det er yderst vigtigt, at Grønland begynder at føre nærmere kontrol med hvilke arter der indføres i landet, med henblik på at forhindre udbredelsen af zoonoser og zoonotiske agens. Kontrol er også vigtigt for at beskytte herboende dyreliv mod udefrakommende arter, der i tilfælde af at de undslipper, kan udkonkurrere Grønlands vildtbestande og dermed blive dominerende. Man kender lignende lovgivning fra f.eks. Australien, der ligesom Grønland, er en forholdsvis isoleret ø-kultur, hvor der er et stort behov for at værne om det lokale og særegne dyreliv og forhindre uønsket smitte af sygdomme m.v. Netop derfor er der fastsat strenge regler for hvornår indførelse af dyr kan finde sted.

Det skal desuden understreges, at denne bestemmelse kun hjemler adgang til reguleringen af import af dyrearter, ikke planter.

Reguleringen af invasive arter er ikke Fødevaremyndighedens ansvar alene, da invasive arter kan true både folkesundheden og den lokale biodiversitet. Udarbejdelsen af en bekendtgørelse efter denne bestemmelse lægger derfor op til et nærmere samarbejde mellem Veterinær- og Fødevaremyndigheden og bl.a. Departementet for Natur, Miljø og Justitsområdet, Landslægeembedet og Departementet for Sundhed, for at få en så fyldestgørende lovgivning som muligt. Et sådant samarbejde er også kendt fra Danmark, hvor den forhenværende Fødevarestyrelse og Miljøministeriet varetog samme lovgivningsområde i fællesskab.

Det understreges, at bestemmelsen ikke tildeler kompetence til at flere forvaltningsmyndigheder kan udstede regler med hjemmel i bestemmelsen.

Til kapitel 5 Bekæmpelsesplaner

Dette kapitel indeholder bestemmelser om, hvilke opgaver i forbindelse med overvågning og bekæmpelse af rabies og lignende, der påhviler den kompetente myndighed. Den kompetente myndighed er i praksis Veterinær- og Fødevaremyndigheden.

Til § 5

Bestemmelsen er en videreførelse af § 13 i Landstingsforordning nr. 17 af 28. oktober 1993 om kontrol med levnedsmidler og zoonoser.

Bestemmelsen fastslår, at det er Naalakkersuisut via den kompetente myndighed, der skal overvåge zoonoser og sikre vaccination og kontrol, der forhindrer smitte. Zoonoser er sygdomme, der kan smitte fra dyr til mennesker, og omfatter bl.a. rabies og trikinose. Bestemmelsen giver hjemmel til, at der blandt andet bliver foretaget vaccination mod rabies og udført trikinkontrol. I praksis er det dyrlægerne ansat i Grønlands Selvstyre, som overvåger at opgaverne bliver udført på en tilfredsstillende måde, da de er i besiddelse af den faglige viden og ekspertise.

De hyppigst forekommende bakterielle zoonoser forårsages af tarmbakterier, som findes naturligt hos dyr. Mennesker smittes i reglen gennem kontaminerede fødevarer, bl.a. kød, mælk, æg, produceret fra fødevaredyr, herunder kvæg, svin og fjerkræ. Mennesker kan også smittes ved direkte eller indirekte kontakt med gødning fra dyrene. Endelig kan drikke- eller badevand forurenet med husdyrgødning være årsag til sygdom.

I Grønland opstår stort set alle maveinfektioner gennem animalske produkter, der indeholder de sygdomsfremkaldende tarmbakterier fra dyr, eller hvor der er sket forurening af fødevarerne i produktionen. Generelt er de hyppigste zoonoser og zoonosebærere (bakterier, virus, parasitter):

- Salmonella
- Yersinia enterocolitica
- Campylobacter
- Verotoxin-producerende E. coli
- Echinococcus multilocularis
- Brucella spp. i havpattedyr
- Toxoplasma gondii
- Leptospira
- Listeria
- Mycoplasma spp.
- Parapoxvirus
- Mycobacterium

Reglerne om vaccination er på nuværende tidspunkt fastsat i Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 22 af 17. september 1997 om bekæmpelse af rabies (hundegalskab). Reglerne fastslår at kommunalbestyrelserne skal foranledige den af Naalakkersuisut påbudte vaccination mod rabies, og indrapportere herom. Kommunalbestyrelserne har et lokalkendskab i kommunerne, der gør at de er i besiddelse af en viden om hvor mange og hvilke dyr der findes i kommunen. Der skal ske indrapportering for at få et overblik over vaccinationer og tilfælde af rabies, så der kan blive gennemført en målrettet indsats for at forhindre yderligere tilfælde og begrænse smitten.

Reglerne om trikinkontrol er fastsat i Bekendtgørelse af 14. marts 1966 om tvungen trikinkontrol i Grønland med senere ændringer samt vejledning af 18. marts 1966 for distriktslægerne i Grønland vedrørende undersøgelser af kød for trikinose. Reglerne giver hjemmel til at Naalakkersuisut kan bemyndige personer til at påse, at der bliver foretaget trikinkontrol i Grønland. Det er sundhedsvæsenet og i praksis distriktslægen som er ansvarlig for, at dyr og kød af dyr som kan indeholde trikiner bliver undersøgt ved ankomst til byer og bygder. Der skal i forbindelse med undersøgelser for trikiner ske indrapportering til Naalakkersuisut, hvilket i praksis betyder at resultatet af prøven sendes til Veterinær- og Fødevarermyndigheden. Distriktslægen er ansvarlig for at der sker indrapportering til Veterinær- og Fødevarermyndigheden, således at der skabes et overblik over antallet af nedlagte dyr og kød herfra som indeholder trikiner. Veterinær- og Fødevarermyndigheden vil, hvis det er nødvendigt, give instrukser og bistå med vejledning til sundhedspersonalet for at sikre at kontrollerne udføres rigtigt.

Til § 6

Bestemmelsen giver hjemmel til at Naalakkersuisut kan fastsætte regler i bekendtgørelsesform om overvågning og kontrol med zoonoser og vaccinationer samt foranstaltninger til hindring af smittespredning. Ved påvisning af zoonotisk agens, vil de pågældende eller ramte fødevarer virksomheder eller primærproducenter blive inddraget i

bekæmpelsesprocessen for zoonosen, således at der via et tæt samarbejde kan ske en effektiv bekæmpelse af udbruddet.

Til § 7

Bestemmelsen omhandler en række krav til bekæmpelsesplaner af zoonoser og zoonotiske agens. Udfærdigelsen af disse bekæmpelsesplaner skal åbne muligheden for en evaluering af de fremskridt, der opnås i henhold til deres bestemmelser. Endvidere kan disse planer tages op til fornyet overvejelse, bl.a. på baggrund af resultaterne i forbindelse med påvisningen af zoonoser og zoonotiske agenser.

Til nr. 1

Bekæmpelsesplanerne skal blandt andet anvendes til at fastlægge udtagning af prøver, for at kunne påvise om der er tale om en zoonose.

Til nr. 2

Bekæmpelsesplanerne skal fastlægge ansvarsfordelingen mellem den kompetente myndighed og lederne af fødevarevirksomheder, såfremt der er tale om at zoonosen er opstået via fødevarer.

Til nr. 3

Bekæmpelsesplanerne skal angive, hvilke bekæmpelsesforanstaltninger der skal træffes efter påvisning af zoonoser og zoonotiske agens. I denne forbindelse skal der tages hensyn til arten af den pågældende zoonose eller zoonotisk agens.

Til kapitel 6 Bekæmpelsesmetoder

Til § 8

Til stk. 1

Veterinær- og Fødevaremyndigheden kan beslutte, at der skal tages særlige bekæmpelsesmetoder i brug i forsøget på at mindske forekomsten af zoonoser i fødevarekæden. Dog bør det sikres, at der ikke gribes ind i zoo-sanitære forhold, da zoo-sanitære forhold er Fødevarestyrelsens ansvarsområde.

Bestemmelsen giver den kompetente myndighed adgang til at anvende særlige bekæmpelsesmetoder med henblik på begrænsning af udbredelsen af zoonotiske smitstoffer. De særlige bekæmpelsesmetoder tænkes anvendt i en udbrudssituation eller i en situation, hvor der er en begrundet mistanke om udbrud.

Særlige bekæmpelsesmetoder er ekstraordinære tiltag og kontrolforanstaltninger. Særlige bekæmpelsesmetoder kan f.eks. være karantæne og isolation.

Bestemmelsen kan finde anvendelse ved bekæmpelse af f.eks. rabies- og prionsygdomme, mund- og klovsyge samt tuberkulose/paratuberkulose.

Til stk. 2

Bestemmelsen giver hjemmel til, at der kan laves regler om betingelser for anvendelsen af de metoder, der er nævnt i stk. 1 samt hvad det kræver af dokumentation og hvilke procedurer der kan anvendes i de forskellige situationer.

Til stk. 3

Bestemmelsen giver hjemmel til, at der kan ske en begrænsning i hvilke bekæmpelsesmetoder, der kan anvendes til bekæmpelse af zoonoser. Dette vil dog ske ud fra en konkret vurdering, idet der ved hvert enkelt udbrud eller for hver enkelt zoonose er nogle metoder, der er mere effektive end andre.

Til kapitel 7

Kontrol

Til § 9

Til stk. 1

Den foreslåede bestemmelse giver Veterinær- og Fødevarermyndigheden hjemmel til at træffe afgørelse, herunder meddele indskærpelser, påbud og forbud, der anses for nødvendige for at sikre overholdelsen af de krav, der er indeholdt i loven om bekæmpelse af zoonoser og zoonotiske agens.

En indskærpelse er en præcisering af, at lovgivningen skal overholdes.

Et påbud er en ordre om, at der fremadrettet skal gøres noget særligt for at rette op på forholdet. Såfremt et forhold er i strid med lovgivningen, og der ikke bliver rettet op, giver tilsynsførende et påbud herom.

Et forbud handler om, at det forbydes at gøre noget bestemt, før visse betingelser er opfyldt. Veterinær- og Fødevarermyndigheden ophæver først et forbud, når forholdene er bragt i overensstemmelse med loven, eller når sygdomsudbrud er bekæmpet.

Det kan bestemmes at varer der ikke opfylder de fastsatte krav i zoonoselovgivningen ikke må flyttes eller håndteres, at varerne skal mærkes, denatureres, eller tilintetgøres, at fødevarer virksomheden skal tilbagekalde varer fra et senere omsætningsled, eller at fødevarer virksomheden midlertidigt skal indstille behandling eller markedsføring.

Den enkelte afgørelses indhold afhænger af, hvad der anses for nødvendigt for at sikre overholdelsen af de krav, der er fastsat i loven. Endvidere gælder de forvaltningsretlige regler, så-

som kravet om saglighed og proportionalitet. Afgørelsen skal således være sagligt begrundet, og Veterinær- og Fødevaremyndigheden må ikke anvende strengere tiltag end der er nødvendigt for at sikre overholdelsen af krav fastsat i loven.

Hvis en fødevarevirksomhed ikke har styr på produkters holdbarhedsdato, eller hvis rengøringen ikke er tilfredsstillende, kan Veterinær- og Fødevaremyndigheden som udgangspunkt meddele et påbud om at forholdene skal bringes i orden. Finder Veterinær- og Fødevaremyndigheden derimod mus eller kakerlakker på lageret, vil virksomheden som udgangspunkt blive lukket. Veterinær- og Fødevaremyndigheden kan endvidere forbyde al fremstilling og salg af fødevarer, hvis en virksomhed bliver ved med at overtræde reglerne og ikke retter ind efter indskærper og påbud.

Sygdom i enkelte dyr i et dyrehold vil som udgangspunkt føre til udstedelse af et påbud om diagnose og behandling, men kan også føre til et totalt forbud imod salg, eller til et påbud om aflivning af dyreholdet, hvis det vurderes at være nødvendigt.

Konstatering af lav-patogene tilfælde vil typisk føre til udstedelse af et påbud om behandling og isolation. Konstatering af høj-patogene tilfælde vil føre til lukning af virksomheden, f. eks. ved konstatering af aviær influenza.

Det er vigtigt at understrege, at den enkelte afgørelse beror på en konkret vurdering.

g.

Der er ikke med bestemmelsen tilsigtet ændringer i den gældende retstilstand. Fødevarefremstilling og markedsføring m.v. er en kompliceret proces, som indebærer risici og muligheder for fejl, som kan gøre fødevarer uegnede til menneskeføde på grund af risiko for smitte.

Myndighederne må, for at kunne sikre en forsvarlig administration af området, være i besiddelse af en række instrumenter, som er egnede til at sikre, at reglerne også følges i praksis. Det er derfor nødvendigt at kunne udstede forbud og påbud til virksomheder for dermed at sikre, at reglerne overholdes. Dette er endvidere nødvendigt for at gøre det klart for virksomhedslederne, hvilke handlinger de skal iværksætte eller standse, for at zoonoselovgivningen overholdes, hvilket kan strække sig lige fra nedlæggelse af forbud mod at anvende en konkret råvare i fødevareproduktionen, eller påbud om at fødevarer skal destrueres.

Til stk. 2

Veterinær- og Fødevaremyndigheden foretager partshøring inden forbud eller påbud meddeles. Partshøring kan undlades hvis øjemedet forspildes såfremt der ikke gribes ind omgående.

Til stk. 3

Påbud, forbud og indskærper efter denne bestemmelse vil rette sig mod fødevarevirksomheder og primærproducenter, landbrugsejere, samt almindelige dyreholdere.

Der kan meddeles påbud om følgende:

- At rette op på et forhold der strider mod zoonoselovgivningen. Dette skal især sammenholdes med fødevarelovgivningens krav til bl.a. hygiejnen i fødevarevirksomheder og håndteringen af fødevarer med videre.
- At varer skal mærkes, denatureres, tilintetgøres eller tilbagekaldes. Dette skal også sammenholdes med fødevarelovgivningens bestemmelser om krav til hygiejnen og håndteringen af fødevarer. Der skal gives påbud om tilintetgørelse eller tilbagekaldelse, hvis en fødevare eller et fødevareparti mistænkes for at være kontamineret eller er uegnet til menneskelig konsumtion, med videre.
- At syge eller formodede syge dyr skal vaccineres, for at forhindre udbredelse af smitte, eller skal aflives, hvis almindelig vaccination ikke anses for at kunne standse spredningen af smitte, eller dyret i øvrigt ikke står til at redde.

Der kan gives forbud om følgende:

- Salg og anden videreformidling af fødevarer, samt fremstilling af fødevarer. Sådanne forbud skal også sammenholdes med reglerne i fødevarelovgivningen.. Herefter kan virksomheder og producenter forbydes at sælge, fremstille og videreformidle fødevarer, hvis indskærpsler og påbud ikke efterkommes, og når der foreligger overhængende risiko for at fremstilling, salg og videreformidling af fødevarer medfører spredning af zoonoser og zoonotisk agens.

Oplistningerne er ikke udtømmende.

Veterinær- og Fødevaremyndigheden kan iværksætte destruktion af varer, hvis en fødevarevirksomhed gentagne gange undlader at efterkomme et meddelt påbud eller forbud. Bestemmelsen giver endvidere Veterinær- og Fødevaremyndigheden hjemmel til at vaccinere eller aflive syge- eller formodede syge dyr, hvis primærproducenten gentagne gange nægter at efterkomme et meddelt påbud eller forbud om forholdet.

Det skal understreges, at destruktion af varer alene er tiltænkt situationer, hvor en eller flere fødevarer mistænkes for at være kontamineret eller uegnet til menneskelig konsumtion, og hvor der foreligger overhængende risiko for, at fremstilling, salg og videreformidling af fødevarer vil medføre spredning af zoonoser eller zoonotiske agens.

Vaccination eller aflivning af syge eller formodede syge dyr vil alene ske, såfremt det er nødvendigt for at forhindre udbredelse af smitte, eller såfremt dyret i øvrigt ikke kan reddes.

Til § 10

Bestemmelsen er i hovedtræk en videreførelse af § 5 i Landstingsforordning nr. 17 af 28. oktober 1993 om kontrol med levnedsmidler og zoonoser. Den nye bestemmelse er mere udførlig og er blevet præciseret sprogligt.

Den tilsynsførende skal uopfordret forevise legitimation til den indgrebet retter sig mod. Den tilsynsførende skal dokumentere, hvilken myndighed den tilsynsførende repræsenterer samt den tilsynsførendes identitet. Før tilsynsmyndigheden tiltvinger sig adgang til et af de oplyste lokaler, skal mindre indgribende midler søges taget i brug i henhold til proportionalitetsprincippet. Tilsynsmyndigheden har kun mulighed for at tiltvinge sig adgang til de nævnte lokaler, såfremt øjemedet må antages at forspildes, hvis der ikke gribes ind uden ophold. I andre tilfælde skal der først indhentes retskendelse. Politiet assisterer i det omfang vedkommende mod hvem tilsynet er rettet modsætter sig tilsynet, eller nægter at samarbejde.

Bestemmelsen bemyndiger den tilsynsførende til at få adgang til alle de rum m.v., som virksomheden har råderetten over. Den tilsynsførende har ret til at få udleveret alle oplysninger, også dem som findes elektronisk samt lister med dyreejere, data med sundhedsstatus, herunder vaccinationsstatus m.m., for at kunne gennemføre kontrol med zoonoser efter denne lov eller forskrifter udstedt med hjemmel i denne lov. Det er i forbindelse med tilsyn med fødevarer yderst vigtigt, at den tilsynsførende har adgang til alle rum mv., så virksomhederne på ingen måde har mulighed for at importere, producere, tilvirke, forhandle, opbevare eller transportere fødevarer, som kan bringe folkesundheden i fare. Den tilsynsførende har ikke adgang til direktørers, bestyrelsesmedlemmers eller ansattes private ejendom, da den private ejendom er ukrænkelig. Den tilsynsførende har dog adgang til private hjem, hvis der er begrundet mistanke, eller det kan bevises, at personer har fjernet dokumenter fra virksomheden, som er af betydning for tilsynet, og opbevarer disse i deres private hjem. Politimyndigheden i Grønland vurderer på baggrund af frembragt materiale eller anden information hvorvidt der er beviser eller begrundet mistanke for at personen har fjernet dokumenterne fra virksomheden.

Til kapitel 8

Klage

Dette kapitel indeholder bestemmelser om hvem der er klageberettiget, og hvordan der indgives klage over de afgørelser, som er blevet truffet af tilsynsmyndigheden.

Til § 11

Bestemmelsen er en videreførelse af § 12 i Landstingsforordning nr. 17 af 28. oktober 1993 om kontrol med levnedsmidler og zoonoser.

Til stk. 1

De afgørelser som er truffet af tilsynsmyndigheden i henhold til denne lov, kan påklages til Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug, og kan først indbringes for retten efter at Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug har truffet afgørelse i sagen. På trods af at Selvstyret er organiseret i en enhedsforvaltning, finder Naalakkersuisut det vigtigt at borgerne

har mulighed for at påklage afgørelser truffet i medfør af denne lov. Med bestemmelsen har borgerne mulighed for at få genvurderet en afgørelse truffet af Veterinær- og Fødevarerstyrelsen, med henblik på at få fastlagt om gældende ret er overholdt.

Til stk. 2

Bestemmelsen er en præcisering af, hvem der er klageberettiget i forhold til de afgørelser som bliver truffet i henhold til denne lov, og regler fastsat i henhold til denne lov.

Til stk. 3

Klagefristen er 6 uger, regnet fra den dag meddelelsen er givet til den som afgørelsen er rettet til. Det vil sige at fristen løber fra afgørelsen er truffet af Veterinær- og Fødevarermyndigheden og overgivet til adressaten for afgørelsen.

Til stk. 4

Under hensyn til sagernes karakter har klage ikke opsættende virkning, medmindre Naalakkersuisut beslutter andet.

Til kapitel 9 Foranstaltninger

Dette kapitel indeholder sanktionsbestemmelserne. Som noget nyt indføres der mulighed for administrative bøder.

Til § 12

Bestemmelsen er en videreførelse af § 15 i Landstingsforordningen nr. 17 af 28. oktober 1993 om kontrol med levnedsmidler og zoonoser. Dog er stk. 2. blevet ændret ved Landstingsforordning nr. 9 af 21. maj 2001.

Til stk. 1

Bestemmelsen er en sanktionsbestemmelse der giver hjemmel til, at der kan idømmes bøder for at undlade at efterleve afgørelser i medfør af § 9, samt for at modvirke undersøgelser m.v. efter § 10. Der skal ved fastsættelse af bødens størrelse tages hensyn til overtrædelsens grovhed, om der er tale om gentagende overtrædelser af lovens sanktionerede bestemmelser, samt til oplysninger om gerningsmandens person, herunder oplysninger om vedkommendes almindelige personlige og sociale forhold, pågældendes forhold før og efter gerningen, samt bevæggrunde. Ved udmålingen af foranstaltningen skal der endvidere lægges vægt på, om overtrædelsen er sket med økonomisk vinding eller med besparelse for øje, uanset om den økonomiske fordel er opnået eller alene er tilsigtet.

Til stk. 2

Fastsættelse af regler om bøder er en mulighed, da man herved kan fjerne økonomisk vinding ved overtrædelse af reglerne samt motivere til fremtidig overholdelse.

Til stk. 3

Bestemmelsen sikrer, at hvis overtrædelsen er begået af en juridisk person, kan selskabet blive idømt bøder og konfiskation. Er overtrædelsen begået af Selvstyret, en kommune eller et kommunalt fællesskab, kan der idømmes Selvstyret, kommunalbestyrelsen eller det kommunale fællesskab bøde.

Til § 13

Bestemmelsen giver hjemmel til at meddele administrative bøder i mindre og ukomplicerede sager, hvor ulovligheden er åbenbar, og hvor den der har begået overtrædelsen erklærer sig skyldig i overtrædelsen.

Anvendelse af bestemmelsen forudsætter den pågældendes positive medvirken og indebærer en aflastning for domstolene og tillige en hurtigere afgørelse af sagen.

Administrative bødeforelæg vil alene kunne anvendes i overtrædelsessager, hvor sagen er klar, såvel med hensyn til overtrædelsens indhold som med hensyn til de retsregler, der er overtrådt, ligesom bødestørrelsen skal være i overensstemmelse med faste retningslinjer, der fastsættes på baggrund af retspraksis. Det er ligeledes som anført i bestemmelsen en forudsætning, at den pågældende erklærer sig skyldig i overtrædelsen og enig i, at sagen afgøres med et bødeforelæg.

Muligheden for at udstede administrativt bødeforelæg agtes alene anvendt i klart afgrænsede grupper af sager. Bestemmelsen agtes anvendt i sager, hvor der er tale om eventuelle overskuelige og enkle overtrædelsessager. I sådanne og lignende tilfælde skønnes det forsvarligt, at Naalakkersuisut bemyndiges til at forelægge bøder administrativt.

Administrativt bødeforelæg vil ofte blive opfattet som en mere enkel og mindre belastende afgørelsesform end en indenretlig afgørelse, som involverer såvel politi som retsvæsen. Det findes derfor hensigtsmæssigt, at borgeren i relativt ukomplicerede sager kan vælge mellem de to muligheder.

Når denne bestemmelse påtænkes anvendt, skal selvinkrimineringsforbuddet observeres, når der er begrundet mistanke om, at der foreligger en overtrædelse der kan medføre bøde.

Herefter må borgeren ikke afkræves oplysninger, og borgeren bør vejledes om sin ret til ikke at udtale sig.

Til § 14

Bestemmelsen sikrer, at bøder idømt efter bestemmelserne i denne lov eller regler udstedt med hjemmel i denne lov tilfalder Landskassen.

Til kapitel 10

Ikrafttræden

Til § 15

Til stk. 1

Det foreslås, at tidspunktet for lovens ikrafttræden er den 1. januar 2016.

Til stk. 2

Ved ikrafttrædelsen af denne lov ophæves Landstingsforordning nr. 17 af 28. oktober 1993 om kontrol med levnedsmidler og zoonoser.

Til stk. 3

Ved ikrafttrædelse af denne lov forbliver tidligere regler, som er fastsat med hjemmel i Landstingsforordning nr. 17 af 28. oktober 1993 om kontrol med levnedsmidler og zoonoser, i kraft, indtil de afløses eller ophæves ved regler fastsat i denne eller andre love.